

Murat Sezer**Metalurji Y. Mühendisi**

Benimle madencilik stajı yapar mısın, "Kalisalbergwerk-Buggingen" de iş buldum diye sordu M. Ali. (Etibank bursu ile madencilik tahsili yapacak olan Mardin' li arkadaşım). Staufen' de kalacak, madende çalışan işçi Karl Voss bizi arabasıyla götürüp getirecek, biz sadece benzin masraflarını paylaşacaktık, kendisi ile aynı vardiya da görevlendirilecektik. Her şey çok uygun görünüyordu, sadece ben "izabe" öğrenimi göreceğimden madende stajın üniversite tarafından kabul edilip edilmeyeceği belirsizdi, belki de büyük bir riskti. M. Ali gel beni yalnız bırakma dediği için ben o riski göze aldım, tamam dedim. Karl Voss 30'lu yaşlarda kaslı bir bedene ve yaşlı bir "VosVos"a sahip iyi niyetli bir insandı, VW arabasının 200.000 km.yi aşmış orijinal motoru ile gururluydu. Madende çalışanların hepsinin de kaslı, güçlü-kuvvetli olduğunu sonraları yerinde gözlemleyecektik.

Ev sahibim kömür ticareti yapan çok çalışkan biriydi. Etrafında bir çok tek katlı hangar ve irili-ufaklı oda benzeri yapı bulunan geniş bir iç-avlu ve dışarıya bakan asil ikametgâhı üç katlı büyük bir binaydı. Biri Mercedes marka iki arabası, bir kamyonu ve iki traktörü vardı.

Teslim aldığı ve sattığı tonlarca kömürü tek başına kürekle boşaltır veya yüklerdi. (Almanya ağır sanayi işçisinin bir vardiyada 10 ton dökme malzemeyi kürekle rahatlıkla aktardığını daha sonra öğrenecektim.) Benim için iç-avluya bakan tek katlı uygun bir yapıyı lavabolu mobilyalı bir oda haline getirmişti, oraya taşındım, artık tek kişilik odada üçüncü kiracıydım.

Ne diyor Prof. Dr. Yaşar Nuri ÖZTÜRK "Değer yaratan insan müslümandır." Yoksa bu Almanlar Müslüman olduklarının farkında bile değiller miydi, kendilerini Hıristiyan mı (bu bölgede Katolik) zannediyorlardı?!...

Buggingen' deki Maden İşletmesi büyük bir tesis. Yerin 800 metre altında 6 km uzunluğunda yatay bir galeri var, tahminen 4 m. yarıçapında bir yarım daire kesitli tünel çelik profiller ve hasır çelik ile tahkim edilmiş, tren ve vagonetler için gidiş-geliş iki ray hattı döşenmiş, buraya asansörle iniliyor, aslında malzeme taşınan vagonetlerle işçiler çalışacakları meyilli üretim galerilerine götürülüyor.

Yer üstünde kartlarımızı basıyor ve yaklaşık bir saat sonra asıl işimize başlayabiliyorduk, tabii vardiya sonunda gene bir saat önce ama öngörülen işi tamamlamış/bitirmiş olarak yer üstüne çıkmak üzere yola koyuluyorduk. Her bölümde 4 ekip 6 saatlik vardiyalar içinde görevliydi, ama kart basma yer üstünde yapıldığından aslında 4'er saat çalışılıyordu, işveren ise kart üzerindeki toplam süreyi saat ücreti ile çarpıp çalışanların ücretini ödüyordu, yani işveren 4 vardiyada işçiyi toplam 16 saat çalıştırdığı halde 24 saat üzerinden ücret ödüyordu. Yıl 1962, bir de ülkemizde şimdiki, yani yarım asır sonra madencilik alanındaki uygulamalara bakıyorum da utanıyorum, yerin dibine giriyorum.

Soma'daki kömür madeni faciasında bu yöntem uygulansaydı şehit sayısı yarı yarıya düşerdi.

Ölçüm, denetim ve yönetimin akıllı almaz zafiyeti ile ayrıca bütün Dünya'ya rezil edildik.

Tabii fizikî olarak yerin dibine Buggingen' de giriyorduk M. Ali ile beraber. Bizim vardiya eksi 800 m. kotundan – 1200 m. kotuna kadar belirli bir üretim planına uygun olarak cevher tabakasının meyline göre (% 20-25 gibi) açılmış galerilerin aynalarına takriben 40-60 cm. aralıklarla ve 4-5 metre derinliğinde delikler açıp içine dinamit lokumları yerleştiriyor ve patlatıyordu. Bizden sonra gelen ekip patlatılarak ana yataktan koparılmış ve parçalanmış cevheri mekanik sıyrıcılar (gelberi) , titreşimli oluk ve bant konveyör sistemi ve ana asansör vasıtasıyla yer üstündeki cevher işleme tesislerine ulaştırmakla yükümlüydü. Böylece patlatma ve tesise sevk işlemi günde iki kez yapılmış oluyordu.

Yıllar önce maden yatağı üzerindeki tren garı raylarla birlikte aniden 2 metre kadar çökünce cevheri alınıp boşaltılan galeriler mıcırla doldurulmaya başlanmış.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce yer altında çıkan bir yangında 85 civarında işçinin yanarak ölmesinin nedeni olarak o tarihlerde kullanılan ağaç tahkimat direkleri tespit edildiğinden derhal önlem alınmış ve yüksekliği çelik kamalarla ayarlanabilen kutu profil çelik direkler kullanılmaya başlanmış. İş güvenliği konusunda insana değer veren anlayış ve Alman ciddiyeti ve titizliği akıl ile birleşince herhangi bir hata ikinci kez yapılmıyor. İşte fark buradan kaynaklanıyor.

M. Ali ile her zaman aynı bölümde çalışmıyoruz, çok sayıda yer altı galerisi var, üretim nedeniyle konumları da devamlı değiştiğinden labirentlerde insan kaybolabilir, bereket belli aralıklarla manyetolu telefonlar var, iletişim mümkün. Ana havalandırma donanımlarından biri yer altı galerilerine hava basarken diğeri kilometrelerce uzakta öbür uçtan havayı emiyor. (vantilatör ve aspiratör)

Bizim çalıştığımız bölüm aspiratöre yakın bölge, yani sıcak, zira yukarıdan basılan taze/soğuk hava aşağıda sıcak kayaçla temas edince ısınıyor ve aspiratör ile sıcak olarak dışarı atılıyor. İş kıyafetimiz oldukça komik, ayaklarımızda çelik burunlu ağır postallar, başımızda akü lambalı ağır bir baret, elimizde eldiven ve kazma kürek gibi el aletleri, ama bedenimizi paçaları lastikli kısa bir don örtüyor, yani gerçekten "Tarzan" gibiyiz, çünkü iş elbisesi ile çalışmak mümkün değil. (kayaç sıcaklığı yer yer 55 santigrat derece). Havanın basıldığı vantilatör bölgesinde ise ceketli iş elbisesi ile hareket etmezseniz, çalışmazsanız üşürsünüz.

Bir gün sözünü ettiğimiz şu mekanik boy ayarlı çelik direklerin toplu bulunduğu – 800 m. galerisinde M. Ali ile bana bunları vagonetlere yükleme görevi verilmişti. 40-50 adet direk başka bir üretim galerisine nakledilecekti. 80 kg. ağırlığındaki direkleri ikimiz birer ucundan tutup oflaya pufloya vagonete yerleştiriyorduk, tabii ki iş yavaş ilerliyordu. Yarısını belki uzunca bir sürede ancak yükleyebilmiş ve epeyce yorulmuştuk ki 40'lı yaşlarda heybetli bir Alman işçi imdadımıza yetişti, bize "çekilin kenara" deyip kalan direkleri kısa zamanda tek başına vagonete yükledi. Bu gönüllü yardım belki biraz da hava basmak içindi. Kısa sohbet sonucu dost olduk. Dikkatimi bu gerçek güçlü "Tarzan"ın vücudunu yamru-yumru gösteren özellikle bel ve sırt bölgesindeki kapanmış eski yara izleri çekmişti.

Bunları sorunca Leningrad cephesinde aldığı kurşun yaraları ile ilgili olduğunu söylemişti. Sohbeti ilerletince anlaşıldı ki çoğunluğu koyu Katolik olan bu bölge halkı içinde bir "Ateist" ile tanışmıştık, savaşta yaşadıklarını "yukarıda bir Tanrı olsaydı yeryüzündeki bu katliama izin vermezdi" diye yorumlamış ve inancını yitirmiş, ama insanlığını yitirmemişti, yabancı olduğumuz halde -ki muhtemelen bizim müslüman Türkler olduğumuzu duymuştur- bizlere karşı saygılı ve samimi bir dost gibi davranmıştı, yani adam gibi adamdı, Katolik inancını yitirmişti ama insanlığını kaybetmemişti... Günümüzde bu olayı tekrar yorumladığımda özellikle İslam Dünyasında mezheplere ve etnik kökenlere dayalı kanlı kavgaların ne büyük aptallık olduğuna üzülüyorum.

Yazan:

(Kulağı Kelaynak Kuşu küpeli bir Dinozor)